باتىل ٴۇن قاتۋ

قىراعى بولىپ، امەريكا جاقتىڭ زورەكەرلىگىن جىعا تانيىق

□ اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم وقۋ ـ اعارتۋ قىزمەت كوميتەتى يدەيالىق ساياسي قىزمەت باسقارماسىنىڭ ورىنباسار باستىعى   قۇربانجان نايىم

جەرگىلىكتى ۋاقىت 12 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنى امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلداپ، جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا سۇرقيالىقپەن سوقتىعىپ، شينجياڭنىڭ ورىستەتكەن لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن بۇرمالاپ، كۇيە جاعىپ، جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىن جازىقسىز جازعىردى، بۇل جۇڭگونىڭ ىشكى ساياساتىنا دورەكىلىكپەن كيلىككەندىك، كوپە ـ كورنەۋ زورەكەرلىك. ۇيعىر پارتيالى كادر رەتىندە، مەن مۇنى قاتاڭ ايىپتايمىن جانە وعان باتىل قارسى تۇرامىن!

امەريكا جاقتىڭ "زاڭ جوبا"نى دايىنداۋعا جانىن سالا كىرىسۋى جۇڭگونىڭ ىشكى ساياساتىنا كوپە ـ كورنەۋ اشىقتان ـ اشىق كيلىككەندىك، جۇڭگونىڭ دامۋىن توسۋعا ۇرىنعاندىق سانالادى. امەريكا جاقتىڭ وسى ارەكەتى ونىڭ قاساقانا وسەك شىعارعان، ارسىز، قيسىنسىز زورەكەرلىگىن تولىق اشكەرەلەدى، جۇڭگونى بىلىقتىرۋعا ۇرىنعان سۇرقيا نيەتى ايپاراداي اشىلدى. امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىش "ادامدىق ۇقىق"تى جەلەۋ ەتىپ، ەلىمىزدىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىنا قۇتىرىنا جالا جاۋىپ، سوقتىعۋى ونىڭ وزگە ەلدىڭ ادامدىق ۇقىعىنا شىن مانىندە كوڭىل بولگەندىگى ەمەس، ٴىس جۇزىندە "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"كە مەدەت بەرىپ، بولىسقاندىعى.

12 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى جانە 12 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى جۇڭگو حالىقارالىق تەلەۆيزياسى ىلگەرىندى ـ كەيىندى شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ تاقىرىبىنداعى «جۇڭگونىڭ شينجياڭى، لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋدىڭ الدىڭعى شەبى» جانە «پەردە ارتىنداعى قاسكوي ـــ "شىعىس تۇركىستان ٴىسلام قوزعالىسى" جانە شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋى» سىندى اعىلشىن تىلىندەگى ەكى حۇجاتتى فيلمدى تاراتتى، حۇجاتتى فيلم وزگەشە تاسىلمەن زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىكتىڭ جانە ٴدىني ۇشقارىلىقتىڭ شينجياڭعا جەتكىزگەن زالالىن سىرتقا تولىق، جان ـ جاقتى كورسەتىپ، ەل ٴىشى ـ سىرتىنداعى كورەرمەندەردىڭ نازارىن اۋداردى. دەسەدە، "شينجياڭ ماسەلەسىن" ەجەلدەن قاداعالاپ كەلگەن باتىستىڭ نەگىزگى اقپارات قۇرالدارىنىڭ مۇنى حابارلاماۋى، تۇپتىڭ ٴۇنسىز قالۋى شەتەلدەگى توراپكەرلەردىڭ قىزۋ تالقىلاۋىمەن كۇشتى پارىق قالىپتاستىردى. بۇل شينجياڭدى حابارلاۋدا باتىستاعى ٴىشىنارا اقپارات قۇرالدارىنىڭ شىندىقتى ٴىس جۇزىنەن ىزدەۋ پوزيتسياسىن ۇستانباي، قايتا تالعاشتىقپەن حابارلاپ وتىرعانىن تۇسىندىرمەيمە. الايدا، باتىس اقپارات قۇرالدارى حابارلاسا دا، حابارلاماسا دا شينجياڭ جونىندەگى ناقتى ٴىس جانە شىندىق بۇلتارتپاس دالەلدەرمەن سول ارادا تۇر. جالعان ٴسوز تۇبىندە شىندىقتى بۇركەي المايدى، بەينە قارا بۇلتتىڭ كۇندى توسا المايتىنى سياقتى.

قازىر، شينجياڭ تاريحي داموۋدىڭ ەڭ جاقسى كەزەڭىندە تۇر، قوعامى جاراسىمدى، ورنىقتى، ەكونوميكاسى ٴورتىس دامىعان، حالقى تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشۋدە. بيىل الدىڭعى 10 ايدا، شينجياڭنىڭ قابىلداعان ساياحاتشى سانى 200 ميلليون ادام ـ رەتتەن اسىپ، ساياحات كىرىسى 300 ميلليارد يۋانان اسىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 40%تىڭ ۇستىندە ارتىپ، ورنىقتىلىقتىڭ جارىققا شىعارعان پايداسى حالىقتىڭ باياندى باقىتىن سومدادى. پارتيانىڭ 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، پارتيا ورتالىق كوميتەتى شينجياڭ قىزمەتىنە وسكەلەڭ ٴمان بەرىپ، مەملەكەتتىڭ ٴارقايسى مينيسترلىكتەرى مەن كوميتەتتەرىنىڭ جانە شينجياڭعا كومەكتەسكەن ولكە، قالالاردىڭ شينجياڭعا قولداۋ كورسەتۋ جانە كومەكتەسۋ سەرپىنى ۇزدىكسىز ارتىپ، شينجياڭنىڭ وقۋ ـ اعارتۋ ىستەرىنىڭ دامۋىنا ەرەكشە قولداۋ كورسەتتى جانە قامقورلىق جاسادى. ايتالىق، وڭتۇستىك شينجياڭدا 3 جىلدىق مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەمەن جانە ورتا مەكتەپتى قامتيتىن 12 جىلدىق نەگىزدىك وقۋ ـ اعارتۋمەن جاپپاي قامتۋدى ىسكە اسىردى.

قازىر، وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ باستاۋىش مەكتەپتەرىنە وقۋ جاسىنداعى بالالاردىڭ وقۋعا ٴتۇسۋ سالىستىرماسى 99.91%كە جەتتى؛ جوعارى مەكتەپ ەمتيحانى بويىنشا وقۋشى قابىلداۋ جاعىندا ٴار جىلى ىشكى جەرلەرگە وقۋشى قابىلداۋ جوسپارىن قالىپتى ارتتىرۋدان تىس، ورتالىق شينجياڭ ٴۇشىن ارناۋلى وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ 4 ايماق ـ وبلىسىنا قاراتا ارناۋلى وقۋشى قابىلداۋ جوسپارىن بەلگىلەپ، شينجياڭداعى بالالاردىڭ ىشكى جەردەگى جوعارى مەكتەپتەردەن ٴتيپتى جاقسى تاربيە الۋ سياقتى ورايلارعا يە بولۋىنا شارت ـ جاعداي جاراتتى، مۇنداي ساياساتتىڭ تيىمدىلىكتەر ەل ىشىندە انا ەمەس، دۇنيە ٴجۇزى كولەمىندە دە كەمدە ـ كەم.

تاريحتىڭ تەگەرشىگى العا زىمىراۋدان تانبايدى، العا باسۋ جولى قات ـ قابات قيىنشىلىقتارمەن حاۋىپ ـ قاتەرلەرگە تولى. الايدا، ٴارقانداي قيىنشىلىق شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ مەكەندى قىزۋ ٴسۇيۋ، مەكەندى كوركەيتۋ ىستىق ىقىلاسىنا بوگەت بولا المايدى، ٴارقانداي كىنالاۋ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ وتانعا العىس ايتۋ، وتانىمەن نيەتتەس بولۋ بەكىمىنە كەدەرگى بولا المايدى، ٴارقانداي كيلىگۋ، ارانداتۋ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا، باقىتتى تۇرمىسقا تالپىنعان قادامىن بوگەي المايدى. جۇڭگو تاريحىنىڭ داۋمۋ بارىسىندا جۇڭحۋا ۇلتى قيىندىقتارمەن سايىستارعا كەزىككەن سايىن ۇلتتىڭ ۇيىسۋ كۇشى ارتا تۇسكەن. باتىستىڭ سۇرقيا نيەتى مەن زۇلىم قاسكويلىگى الدىندا ٴبىز قالىڭ وقىتۋشى ـ وقۋشىلاردى سەنىمدى، بەكىمدى بەكەمدەۋگە تاربيەلەپ، جەتەكتەپ، اناعۇرلىم ىنتىماقتاستىرىپ، ٴوز ٴىسىن ونان ارى قۇلشىنا جاقسى ىستەپ، تاباندىلىقتى ساقتاپ، قانشاما قيىنشىلىقتارعا جولىقسا دا سەنىمىنەن اينىماۋعا، شينجياڭدى اناعۇرلىم كوركەم دە ىرىستى ەتىپ قۇرىپ، حالىقتىڭ ٴتيپتى دە باقىتتى، تىنىش تۇرمىس كەشىرۋىنە مۇمكىندىك جاساۋىمىز كەرەك.

جالا جابۋ، كۇيە جاعۋ شينجياڭ حالقىنىڭ تۇرمىسى تاماشا، باقىتتى بولۋداي شىندىقتى وزگەرتە المايدى

□ بۇراتالا موڭعول اۆتونوميالى وبلىستىق ٴىسلام ٴدىنى قوعامىنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، اراسان اۋداندىق ٴىسلام ٴدىنى قوعامىنىڭ ورىنباسار باستىعى، اراسان اۋدانى بوگدۇر قالاشىعى ىنتىماق مەشىتىنىڭ يمامى   ٴاليجان ابدۇكەرىم

جۋىقتا امەريكا پارلامەنتى كەڭەس پالاتاسى ماقۇلداعان ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" جۇڭگو شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا قاساقانا جالا جاۋىپ، جۇڭگونىڭ ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جانە لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ قۇلشىنىسىن بۇرمالاپ، كۇيە جاعىپ، جۇڭگو حالقىنىڭ، اسىرەسە، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ سۇيسپەنشىلىگىنە بارىنشا قاياۋ سالدى. ٴدىن سالاسىنداعى ٴبىر قايراتكەر رەتىندە، مەن امەريكا جاقتىڭ ارەكەتىنە ەرەكشە زىعىردانىم قايناعاندىعىن، ونى قاتاڭ ايىپتايتىندىعىمدى، باتىل قارسى تۇراتىندىعىمدى بىلدىرەمىن!

شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان ٴار ۇلت حالقى وتكەن ٴبىر مەزگىلدە "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"تىڭ ەرەكشە ەلىرىپ، شينجياڭدا نەشە مىڭداعان زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىن (وقيعا) تۋدىرعاندىعىن، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ باس اماندىعى مەن مال ـ مۇلىك حاۋىپسىزدىگىنە بارىنشا زيان جەتكىزىپ، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىعىن اۋىر دارەجەدە زياندادىعىن تولىق بىلەدى. سول كەزدە امەريكاداعى ٴىشىنارا ساياساتپازدار تاڭداۋ سىپاتىندىق كور سوقىرلىققا سالىندى؛ قازىر شينجياڭ ورنىقتى، ٴار ۇلت حالقىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعى، دامۋ ۇقىعى تولىق قامتاماسىز ەتىلدى، امەريكاداعى ٴىشىنارا ساياساتپازدار جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىن قيسىنسىز جازعىرىپ وتىر، ايتىلمىش "ادامدىق ۇقىق" دەگەن وسى ما؟ مەنىڭ مادەنيەت دەڭگەيىم جوعارى بولماسا دا، وسى قاعيدانى تۇسىنە الدىم، ال امەريكاداعى ٴىشىنارا ساياساتپازدار كوزىن باقىرايتىپ تۇرىپ وتىرىك سويلەدى، جالعاندى ويدان قۇراستىردى، بىرىنەشە پاراق كەرەكسىز قاعازبەن انا ٴبىزدى الداي الاق پا؟ بۇقارانىڭ باقىتتى، تىنىش تۇرمىس كەشىرۋىنە مۇمكىندىك جاساپ، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىكتىڭ حاۋىپ ـ قاتەرىنە ۇشىراۋىنان ساقتانۋ ٴۇشىن جۇڭگو ۇكىمەتى قىرۋار ادام كۇشىن، زات كۇشىن، قارجى كۇشىن جۇمساپ، كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىن ٴوز ىشىنە العان لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جونىندە ٴبىر قىدىرۋ شارانى زاڭ بويىنشا قولدانىپ، ۇشقارى يدەيامەن ۋلانعان ادامداردى تەگىن باۋلىپ، مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل ـ جازۋدى ۇيرەتىپ، زاڭ بىلىمدەرىن ۇيرەتىپ، كاسىپتىك شەبەرلىك ۇيرەتىپ، ولاردىڭ مادەنيەت ٴبىلىمى دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەيانىڭ ىقپالىن الاستادى. تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىسقان تاربيەلەنۋشىلەر ٴدىني ۇشقارىلىقتىڭ كەرتارتپا ٴمانىن جەتە تانىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەياعا سانالى تۇردە قارسى تۇردى، ولاردىڭ زاڭ تانىمى مەن ازامات تانىمى كورنەكتى جوعارىلادى، ولاردىڭ مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل دەڭگەيى دە كورنەكتى جوعارىلادى، ولار تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىندا قىرۋار تەحنيكا ۇيرەندى، ۇيرەنگەن تەحنيكالارىنا سۇيەنىپ كوڭىلدەگىدەي قىزمەت تاپتى، ايتارلىقتاي كىرىس كىرگىزىپ، وتباسىلارىنىڭ كەدەيلىك بەت ـ بەينەسىن تۇبەگەيلى وزگەرتتى، ولار پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ كوڭىل بولۋىنە، قامقورلىعىنا شىن جۇرەكتەن العىس ايتادى.

شىندىققا تالاس جۇرمەيدى. شينجياڭ قولدانعان وسى ۇتىمدى شارالاردىڭ ارقاسىندا ٴۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىنىڭ (وقيعا) تۇيىلماۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتىلدى، ٴار ۇلت حالقىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعى، ٴومىر ٴسۇرۋ ۇقىعى، دامۋ ۇقىعى سياقتى نەگىزگى ۇقىعى ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتىلدى. شينجياڭنىڭ قوعام اماندىعى جاعدايى كورنەكتى جاقسارىپ، وسىندا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان بۇقارا تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تۇرمىس كەشىپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن باقىتتى بولا ٴتۇستى. قوعام ورنىقتى بولدى، ٴبىزدىڭ سايرام كولىنە جانە الاتاۋ ساعاسىنا ساياحاتتاي كەلگەندەر بارعان سايىن كوبەيدى، بۇقارانىڭ كىرىسى بارعان سايىن ارتتى، جۇزدەرىنەن ەسكەن شات كۇلكى كوبەيدى. مىنە بۇل ەڭ جاقسى، ەڭ ۇلكەن ادامدىق ۇقىق. ال امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىش "زاڭ جوبا"سى شىندىقتى بۇرمالاعاندىق، اق پەن قارانى شاتاستىرعاندىق، بارىپ تۇرعان قۇر شاتپاق، قۇيداي وتىرىك!

مەن وسى بوگدە نيەتتى ادامدارعا مىنانى ايتقىم كەلەدى: شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ماسەلەسى جونىندە تەك وسى ارادا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى عانا ەڭ سويلەۋ ۇقىعىنا يە، سەندەر شينجياڭعا كەلىپ تە كورمەدىڭدەر، ٴىشىنارا جالعان ايتىلمىش سپاتتان پايدالانىپ، ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا"نى ماقۇلداۋلارىڭ شىنىمەن وتە كۇلكىلى. سەندەردە ٴبىزدىڭ "ادامدىق ۇقىق"قا قيسىنسىز باعا بەرەتىن ۇقىق جانە تولىمدىلىق مۇلدە جوق! ۇزاق ۋاقىتتان بەرى، پارتيا مەن ۇكىمەت ازاماتتاردىڭ ٴدىني سەنىم ەركىندىگى ۇقىعىنا تولىق قۇرمەت ەتىپ كەلدى. وسى بىرنەشە جىلدا، مەشىت "جەتىنى جەتكىزۋ، ەكى بولۋ" قۇرىلىسىن جۇرگىزىپ، "توعىز سەپتەۋ"دى تياناقتاندىرىپ دىنگە سەنەتىن بۇقاراعا تازا، جانعا جايلى قيمىل ورنىن ازىرلەدى، اسىرەسە، وسىزاماندانعان اۋا رەتتەگىش مەشىتتىڭ قىستا جىلى، جازدا سالقىن بولۋىنا مۇمكىندىك جاساپ، ەرەكشە مەيىرگە بولەدى. كورۋگە، ۇستاۋعا بولاتىن وسى حالىققا تيىمدىلىك جاساۋ ساياساتى دىنگە سەنەتىن بۇقاراعا ناقتى ٴىس، يگى ٴىس بىتىرەتىن حالىق تىلەگى ينجەنەرياسى بولىپ تابىلادى، قايسى ەل دىنگە سەنەتىن بۇقاراعا وسىنشاما ەگجەي ـ تەگجەيلى، وسىنشاما جاقسى ٴىس ىستەي الدى؟! مەن وسىنشاما جاقسى ساياساتتىڭ سەندەردىڭ اۋىزدارىڭدا قالايشا ايتىلمىش "ادامدىق ۇقىق"تى زيانداۋشىعا اينالىپ وتىرعاندىعىن ۇعىنا المادىم، ار ـ ۇجدانى بار ٴارقانداي ٴبىر ادام بۇيرەكتەن سيراق شىعارىپ "ادامدىق ۇقىق"تى جەلەۋ ەتىپ وزگە ەلدەردىڭ ىشكى ىسىنە كيلىكپەيدى، قايتا دۇرىس پەن بۇرىستى ايىرا الادى. مەن امەريكاداعى وسى ساياساتپازدارعا وكتەم داۋىسپەن مىنانى ايتقىم كەلەدى: سەندەردىڭ ۇلت قاتىناسىن بۇلدىرۋگە ۇرىنعان قاسكۇنەمدىكتەرىڭ، ٴسوزسىز جەڭىلىسپەن تىندىم بولادى؛ سەندەردىڭ جاپقان جالالارىڭ، جاققان كۇيەلەرىڭ شينجياڭ حالقىنىڭ تۇرمىسى تاماشا، باقىتتى بولۋداي شىندىقتى وزگەرتە المايدى، شينجياڭدى بىلىقتىرۋعا ۇرىنعان ٴارقانداي قاسكۇنەمدىك ىسكە اسپايدى!

ٴدىن سالاسىنداعى ٴبىر قايراتكەر رەتىندە، سەندەر سياقتى وسى امەريكاداعى ساياساتپازدار ماقۇلداعان ايتىلمىش "زاڭ جوبا"نىڭ پاسىق بوگدە نيەتى ماعان تۇسىنىكتى، مەيلى سەندەر قانداي شىلعي وتىرىك ايتساڭدار دا ٴبىزدىڭ شەبىمىزدى بۇزا المايسىڭدار. سونىمەن بىرگە، مەن دە ار ـ ۇجدانى بار ٴار ادامنىڭ سەندەردىڭ وسەك ـ اياڭدارىڭا، جالا جابۋلارىڭا سەنبەيتىندىگىنە كامىل سەنەمىن. ٴبىزدىڭ شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسى ٴالى دە تىعىز ىنتىماقتاسىپ، قول ۇستاسىپ، تىزە قوسىپ، "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"پەن باتىل كۇرەس جاساپ، ٴبىزدىڭ وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بىرگە قورعاپ، وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن تىنىشتىق جاعدايىن بارىنشا قاستەرلەيدى، ەڭبەكشىل، اقىل ـ پاراساتى ارقىلى شينجياڭدى اناعۇرلىم كوركەم ەتىپ بىرگە قۇرىپ شىعادى!

شينجياڭنىڭ گۇلدەنىپ ـ كوركەيۋىنە، دامۋىنا بوگەت بولۋعا استە جول بەرمەيمىز

□ ۇرىمجى قالاسى سايباق رايونى حىپيڭ مەشىتىنىڭ يمامى   تاشتەمىر قادىر

جۋىقتا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جاقتارىندا جاساعان قۇلشىنىستارىن ەلەڭ قۇرلى كورمەي، ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلدادى. بۇل تيپتىك اق پەن قارانى شاتاستىرعاندىق، اۋزىنا كەلگەنىن كوكىگەندىك، بارىپ تۇرعان زورەكەرلىك، ونىڭ ماقساتى ـــ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ ىنتىماعىنا، جاراسىمدى قارىم ـ قاتىناسىنا ىرتكى سالىپ، وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن تاماشا تۇرمىسىمىزدى ٴبۇلدىرۋ.

مەن شينجياڭدا تۋىپ، شينجياڭدا ٴوستىم، كەزىندەگى شينجياڭنىڭ زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى (وقيعا) ٴجيى، كوپ تۇيىلعان كەزدەردى باسىمنان وتكەردىم، قازىر قوعامى ورنىقتى، حالقى باقىتتى كەزەڭدە جاساپ وتىرمىز، شينجياڭنىڭ قاۋىرت دامىعان، قاباعات گۇلدەنگەن كەزىندە جاساپ وتىرمىز. مەن پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شارالارىن القايمىن، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ شينجياڭنىڭ تىنىشتىعىن، جاراسىمدىلىعىن قورعاۋ جولىنداعى قيمىلدارىن القايمىن. سول ٴبىر كەزدەگى زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى (وقيعا) كوپ، ٴجيى تۇيىلعان كەزدەرگە قايىرىلا قاراساق، ٴدىني ۇشقارى كۇشتەر ٴدىن تونىن جامىلىپ، ۇشقارى يدەيا تاراتىپ، جاستاردى ازدىرىپ، ولاردى زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك وقيعالارىن تۋدىرۋعا ايتاقتاعان، ازدىرعان، جەلىكتىرگەن. سول كەزدە جولاۋشىلاپ شىققاندارعا ۇيىندەگىلەرى حاۋىپسىزدىككە كوڭىل ٴبولۋ، ادام كوپ جەرگە بارماۋ، ەرتەرەك قايتۋ سياقتىلاردى تاپسىراتىن. قازىر ٴبىزدىڭ شينجياڭ وتكەندەگى سول ٴبىر كەزەڭمەن مۇلدە ۇقسامايدى، قوعامى تىنىش، بارلىق جەردەن شات ـ شادىمان كۇلكىنى، ٴان ـ بيگە باسقان كورىنىستەردى كەزدەستىرۋگە بولادى، ٴار ۇلتتىڭ ٴبىر ـ بىرىمەن ارالاسىپ، مارە ـ سارە بولىسىپ، ٴبىر ۇيلى جانداي وتكەن كورىنىستەرىن بارلىق جەردەن كورۋگە بولادى، كوپشىلىك بىرگە اڭگىمەلەسكەندە قازىر شينجياڭ ەرەكشە حاۋىپسىز، سىرتقا شىققاندا ەندىگارى الاڭدامايتىن بولدىق دەگەندى كوبىرەك ايتاتىن بولدى، كوپشىلىكتىڭ ويلاعانى، كوكسەگەنى دە ٴبىزدىڭ شينجياڭنىڭ ماڭگى ورنىقتى، ماڭگى تىنىش بولۋى ەدى. اسىرەسە، سوڭعى بىرنەشە جىلدا كونە قالا رايونى وزگەرتىلىپ، دارەجەسى جوعارىلاپ، شينجياڭ جوعارى قارقىندى تەمىر جول داۋىرىنە قادام قويىپ، ٴتيپتى دە كوپ ٴار ۇلت بۇقاراسى مەن ساياحاتشى شينجياڭنىڭ جاڭا وزگەرىستەرىن، جاڭا لەبىن تىكە سەزىنەتىن بولدى، كوپشىلىك ىنتىماقتى، جاراسىمدى، گۇلدەنگەن، باي، وركەنيەتتى، العا باسقان، تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشكەن جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭدى بىرگە قۇرۋعا ۇلەس قوسۋدا.

امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازداردىڭ ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" شىعارۋىنا قاراتا مەن وسى ساياساتپازداردان نەگە نەگىزدەلىپ وسىلاي ىستەپ وتىرسىڭدار؟ نە ٴۇشىن وسىلاي ىستەيسىڭدەر؟ سەندەردىڭ ايتىلمىش "ادامدىق ۇقىق" دەگەندەرىڭ اق پەن قارانى شاتاستىرىپ، ٴبىزدىڭ شينجياڭنىڭ قوعامى ورنىقتى، ۇلتتارى ىنتىماقتى اسا تاماشا كەلەلى جاعدايىنا جالا جابۋ ما؟ بۇل اۋزىنا كەلگەنىن كوكىپ، ٴبىزدىڭ ار ـ نامىسىمىز بەن سەزىمىمىزدى اياققا تاپتاعاندىق ەمەس پە؟ ايتىلمىش شىندىقتى بۇرمالاپ، شينجياڭىمىزدىڭ گۇلدەنگەن، دامىعان قادامىنا بوگەت بولۋ ما؟ دەپ سۇراعىم كەلەدى. ٴدىن سالاسىنداعى قايراتكەر رەتىندە، مەن استە جول بەرمەيمىن، ٴبىزدىڭ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى استە جول بەرمەيدى. مەن جانە بۇكىل شينجياڭنىڭ ٴدىن سالاسىنداعى قايراتكەرلەر پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قولدانعان لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شارالارىن باتىل قولدايمىز، امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىش شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلداعانىن باتىل تەجەپ جانە كۇشتى ايىپتاپ، باستاماشىلدىقپەن مەملەكەتتىڭ زاڭىنا، زاڭ بەلگىلەمەلەرىنە بويسۇنىپ، باستاماشىلدىقپەن ۇلتتار ىنتىماعىن قورعاپ، ۇلتتىق بولشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرىپ، باستاماشىلدىقپەن ٴدىني ۇشقارى يدەياعا تويتارىس بەرىپ، امەريكا جاقتىڭ "ادامدىق ۇقىق"تى جەلەۋ ەتىپ، وتانىمىزدى بولشەكتەۋگە ۇرىنعان قاسكۇنەمدىگىن اشكەرەلەپ، ىسىن تەزىنە الىپ، ٴىس جۇزىندىك ارەكەتىمىز ارقىلى ۇلتتار ىنتىماعىن قورعاۋدىڭ، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىككە سوققى بەرۋدىڭ، وتانىنىڭ تىنىشتىعىن قورعاۋدىڭ قۇرىش قامالىن سوعىپ، شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنىشتىعىن جوزەگە اسىرۋعا ٴتيىستى ۇلەس قوسامىز.

شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىمىزدى قامتىعان بارلىق جۇڭحۋا پەرزەنتتەرى پالە ىزدەمەيدى، دەسەدە پالەدەن استە قورىقپايدى، جۇڭگوداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ مەملەكەتتىڭ تۇتاستىعىن، ۇلتتاردىڭ ىنتىماعىن قورعاۋ ەركى بەرىك، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋ قادامىن ەشكىم بوگەي المايدى. جۇڭگونىڭ ۇلت قاتىناسىنا ىرتكى سالۋعا، شينجياڭنىڭ گۇلدەنۋىن، ورنىقتىلىعىن بۇلدىرۋگە، جۇڭگونىڭ دامۋىن، العا باسۋىن شاۋجايلاۋعا ۇرىنعان ٴارقانداي قاسكۇنەمدىك اتاۋلىنىڭ بارلىعى، ٴسوزسىز، جەڭىلىسپەن تىنادى، تۇبىندە تاريحتىڭ مازاعىنا قالادى.